

– Az, hogy most Tatán ülünk, adja is az apropót, hogy egy számodra emlékeztetéssé vált koncert háttértörténetével kezdjük. 1979-ben volt egy legendás koncertturné országszerte, ahol az Omega előzenekaraként léptetek föl. Itt Tatán

6 ÉN NEM AKARTAM SENKIT SEM TANÍTANI!

Hobóval (Földes Lászlóval)

beszélget Jász Attila

1. rész

Szimpátia az ördöggel blokkot játszottuk, ami négy számból volt összerakva. A Rolling Stonesnak a *Szimpátia az ördöggel*, a Gun *Versenyfutás az ördöggel* és a Doors *Vég című* számának egy részlete („...apám meg akarnak ölni, anyám...”), meg a King Crimson a *XXI. századi skizofrén embere*. Ebben volt egy olyan rész, amiben elhangzik, hogy „nekem minden zsaru bűnöző és minden bűnöző szent”. Ez borította ki a bilét pár hónappal később Budapesten is.

Tatán autogramokat osztogattunk a gyerekeknek a szabadtéri színpad mögött, egy árnyas sétányon, ahova ők be tudtak jutni. Nem voltak sokan, harminc-egyven ember. Miközben osztogattam az autogramokat, odalépett hozzám három rendőr két kutyával. És szó nélkül lefűjtak. Elzavarták a gyerekeket, hogy takarodjanak innen. Lefűjtak, és rámeresztették a kutyákat. A pontosság kedvéért el kell mondani, hogy mindkettőn szájkosár volt. És amikor a kutyák rajtam voltak, a bátor zsaruk, mind a hárman, elkezdtek ütni és rúgni. Nem láttam semmit, lezuhantam a földre, Póka Egon és Benkő László az Omegából odarohantak, üvöltve próbáltak kiszabadítani. És hála Benkő Laci akkori tekintélyének, abbahagyták. Az egészből csak arra emlékszem, ahogy vertek, meg a németjuhászok karmai beleakadtak a trikómba, a kedvenc Rolling Stones trikómba, és leszakították. Ennyire emlékszem az egészből és hihetetlen mulatságosnak tartom.

– *Ez inkább nagyon szomorú és megalázó, nem?*

– Akkor már harmincnégy éves voltam, egy éves volt a HBB, és ma is úgy érzem, rettenetesen megalázó élmény, hogy nem tudsz rendesen védekezni, a kutyák rajtad, semmit sem látsz a könnygáztól. De bennem, miközben

is, az ország egyik legszebb (akkor) szabadtéri színpadán. Akkoriban még nagyon keveset lehetett rólatok tudni, olvasni, hallani. Mégis botrányzenekarként tartottak számon benneteket. A színpad mögötti/melletti ligetesben történt is veled valami botrányos.

– Az történt, hogy a

rugdaltak meg vertek, az dobogott: Csak be ne tiltsák a zenekart. Ez történt Tatán harmincvalahány évvel ezelőtt.

Hobbiból alakítottam a HBB-t harminchárom éves koromban, és igazából itt, a verés közben tudatosult bennem, hogy milyen fontos számomra. Hiszen addig csak a siker részét éltem meg, hogy egy zenekar 7 lemez nélkül eljutott oda, ahova... Nem tudtam, hogy nekem ez ennyire fontos. Akkor már jelentek meg írásaim... Nem számítottam a HBB sikerére, nem gondoltam, hogy ebből fogok élni. Akkor még nem is ebből éltem, hiszen olyan alacsony volt a gázi. „Komoly” tanári állásom volt. Ekkor jöttem rá, hogy megváltoztam, mert a zenekart féltettem, nem a szabadságomat.

– Nyilván ez egy elég kiélezett helyzet volt.

– Ez az érzés csak ilyenkor jön ki belőled. Amíg tapsolnak, meg írnak rólad, vagy imádnak, az megint egy másik dolog. Azóta is ezen röhögünk.

– Szerinted ez egy előkészített akció volt, a rendőrök előre kaphattak információt rólatok, a szövegekről?

– Hogyne. Volt ennek folytatása. Az egész turné szeptemberben ért véget a budapesti Kisstadionban, ahova tizenhétezeren értek be, három előadás volt, ötvenegyezer ember. Ami elég szép. Ugyanazt a műsort játszottuk, talán egy-két számot cseréltünk ki, de a *Szimpátia az ördöggel* vagy a *Hey Joe* Deák Bill Gyulával benne voltak. Akkoriban a dalok szövegét le kellett adni az Országos Rendező Irodának, s ők a sanzonbizottsággal engedélyeztették. Mikor az Omega-turnét elváltattuk nem volt ORI-engedélyünk. Egy csomó helyen nem engedtek minket fellépni. Olyan rossz hírünk volt 1978 végén meg 1979 elején. Benkő Laci feltétele az volt, ha a HBB nem mehet, akkor az Omega se megy turnézni. És így kaptuk meg az ORI-engedélyt. Nekem meg sem kellett jelennem az ORI-vizsgán, hanem postán kaptam egy papírt.

Ebből kifolyólag eleve haragudtak ránk. A Budai Ifjúsági Parkban már játszottunk korábban, 1978 őszén meg 1979 elején, ismertem ott egy-két embert, ők mesélték, hogy a HBB volt az egyetlen zenekar, ahol a dalok közötti összekötő szövegeket is fel kellett venni. Aztán később, rendszerváltás után kiderültek a megfigyelések és besúgások, de annak idején mi arról nem tudtunk.

A teljes műsort le kellett adni az ORI-ügyelőnek, a Vörösmarty tér 1-be. Az összes dalszöveget. Ha ütöttek rá stemplit, akkor megkaptuk az engedélyt, lejátszhattuk a koncertet. A Kisstadionban viszont iszonyatosan nagy balhé volt, mert a budapesti rendőrfőkapitány a díszpáholyban ült, amikor azt a részt adtam elő, hogy „nekem minden zsarú bűnöző, és minden

bűnöző szent” – az eszét vesztette. Másnap két rendőrtisztet küldtek ki a politikai osztályról a Vörösmarty tér 1-be. Már reggel kilenckor kimentek a sanzonbizottsághoz, hogy mutassák be, a HBB milyen alapon éneklí ezeket a szövegeket, és ki engedélyezte egyáltalán. Odaadták nekik a papírokat, mind le volt pecsételve. Ezt látva az egyik rendőrtiszt őrjöngeni kezdett, hogy hogy képzelik ezt. Hogy engedélyezhetnek ilyen szövegeket, hogy „Nekem minden zsarú bűnöző, és minden bűnöző szent, és a fej a fark és én Lucifer vagyok...” Erre Szenteczky Andrásné, a tikárnő mutatta neki, hogy nézze meg, ezt Mick Jagger írta, ez egy Rolling Stones szám. Mire a zsarú elkezdett üvöltve káromkodni, hogy ez nem is Magyarországról szól, és hogy ki az a barom, aki följelentette Hobóékat, és neki hétfőn korán reggel ide kellett jönnie... És tovább őrjöngött, hogy ezek a rohadt szemetek, szórakoznak veled, neki fel kellett kelni és fél kilencre ki kellett menni a helyszínre, jegyzőkönyvet felvenni. Ezzel megúsztuk a dolgot... De voltak más esetek is. Amikor még csak két vagy három saját számunk volt, a *Közép-európai Hobo Blues*, a *Gazember blues*, *Othello blues*, olyan összekötő szövegeket mondtam, hogy „Hölgyeim és uraim most egy nyolcvan perces monológot mondok, Sir William Shakespeare *III. Richard* című darabjából. Úgy döntöttem, hogy gazember leszek.” Erre följelentett dr. Erdős Péter, személyesen, hogy Hobo bejelentette a közönségének, hogy ő egy gazember, és arra bízta őket, legyenek ők is azok. Szóval így ment ez...

– *Volt még egy híres tatai jelenésed, ezt talán Presser Gábor meséli valahol, amikor itt ültök Tatán a KISZ-táborban. Amikor Tóth Dezső elvtárs megpróbált a zenész szakszervezettel összefogva kicsinálni benneteket és az alternatív zenekarokat. Az is hasonlóan érdekes és meglepően párhuzamos sztori...*

– Nagyon nagy balhék voltak a Beatrice, a HBB, meg az alternatív vagy újhullámos zenekarok miatt. A tatai KISZ-táborba összehívtak egy konferenciát, hogy majd az elvtársak rendet tesznek, elsimítják az ellentéteket. (Lendvai Ildikó is ott volt. Recece.) Erdős azt mondta, majd ő beszél a szakma nevében. Nem is értem, hogy honnan vette a bátorságot. Jimi Hendrixet nem tudta a Rolling Stonestól megkülönböztetni. Utána felállt Bródy János, és azt mondta, az alternatívokkal vagy nem tudom kicsodákkal nem is érdemes foglalkozni. Ezek nem profik, képzőművészek meg filmesek, nincs ORI-engedélyük, ezekkel nem állunk szóba. És akkor, sajnos, én voltam az egyetlen, aki fölállt és azt mondtam, hogy mindenkinek joga van zenélni, a zene demokratikus dolog. És hogy senkitől sem vagyok hajlandó elhatárolni magamat, akármit mond is a szakma vagy a szakszervezet.

Tóth Dezső elvtárs egyébként roppant fölkészült volt, és fölolvasta a *Moszkva-tér blues* című számunk elejét. Hogy képzelik, hogy ilyet írnak! „Moszkva térig jár az 56-os busz...” Erre ismét fölálltam, hogy elnézést,

de a miniszterhelyettes elvtárs nem szokott tömegközlekedéssel járni, mert az 56-os busz a Hűvösvölgytől a Moszkva térig közlekedik. Ő őrjöngött, mindenki más meg sírt a nevetéstől, másrészt erre nem lehetett mit mondani. Amúgy mindenki kussolt...

9

– A legendás tatai megveretésed után másfél évvel, egy icipicit érettebben, elsős gimisként elmentünk Tatabányára egy koncertedre. A Turul moziban volt vasárnap délelőtt, de annyian voltak, hogy nem jutottunk be. Te viszont kijöttél, szóltál, hogy akik nem jutottak be ne menjenek haza, nyomtok még egy bulit. Abban az időben egyszerre hallgattunk Hobót, Balatont, Bizottságot, Led Zeppelint. A magam részéről egy Mick Jagger jelvényvel a köpenyemen rohagáltam a gimiben. Hétfőn reggel pedig már meg is csináltuk az osztályzenekart. Valami megütött minket a koncerten. Olyasmit akartunk mi is csinálni... Aztán később a Kopaszkutya film vetítésére becsempészünk egy magnót, felvettük a számokat, hogy le tudjuk majd szedni, mert nem lehetett sehogy hozzájutni. Játszottuk mi is a Johny B. Goodot, meg a Tobacco Roadot. Szokványos történet, de nekem meghatározó volt. Valami pluszt tudtál belerakni a dalokba, és most ez érdekelne, ami a saját szövegeidben is meg a fordításaidban is egyaránt benne van. Miért érezted azt, hogy épp ezeket a dalokat és szövegeket kell lefordítanod. És mit tanultál-e ezekből?

– Nem tudtam magamról, hogy képes vagyok-e saját szöveget írni. Korábban írtam szövegeket a Kexnek, a Syriusnak, a P. Mobilnak. De nem gondoltam komolyan a zenekarosdit, mint hivatásszerű valamit. Csak olyan zenét akartam játszani, amit szeretek. Ma is azt kell, hogy mondjam, Doorsot, Rolling Stonest vagy Viszockijt sokkal jobban szívesebben játszok, mint a saját számaimat. Annyira szeretem őket. Gondoltam, miért ne lehetne ezeket lefordítani? Ráadásul ért egy nagyon erős irodalmi hatás, az *Új Symposion* című vajdasági irodalmi lap számaiból.

Újvidéken jelent meg, Végel László és Tolnai Ottó fiatalabb költőként és íróként publikáltak számomra megrázó erejű dolgokat, és ráadásul ott olvastam először magyarul Morrison szövegeit. Valaki írt egy tanulmányt a Doors, a Rolling Stones és Bob Dylan dalszövegeiről. Megdöbentem, mert akkor tudtam meg, hogy mi is történik valójában Nyugaton 1968-ban. Emiatt lettem dalszövegíró. Először egyetlen dalig a Kexnél. Vagyis dehogy lettem dalszövegíró, csak volt egy két dal, amit megírtam. Amikor kezembe kerültek Végel László folytatásos regényrészletei, az *Egy makro emlékiratai*, úgy éreztem, mintha nekem, vagy rólam szólna. Ekkor kezdtem el írni. Tolnai Ottónak pedig volt egy-két megrázó erejű szabadvers-szerű novellája. Az egyik *A hippy halála* a másik *A hippy a május elsejei felvonuláson*. Ezek az írások olyan szinten vonultatták fel az egész rock-kultúrát a mi nemzedékünk helyzetén át

Új Forrás 2012/4 – Én nem akartam senkit sem tanítani!
Hobóval (Földes Lászlóval) beszélget Jász Attila 1. rész

egész Európáét bemutatva, hogy számomra József Attila-i élmény volt. És ettől kezdve én is írtam novellákat. Meglehetősen sikerük volt, amiről én nem is tudtam, mert akkoriban magányos és zárkózott voltam. Nem jártam társaságba, nem ittam alkoholt, és amikor a Kexnek vége lett végképp
10 sehova nem jártam.

Később kiderült, hogy Mártha Pistáék a Huszonötödik Színházban játszották az *Élet és Irodalomban* megjelent novellámat, amit én nem tudtam. Volt a *Bosszú Anita Eckbergéért* című novellám, amit a katonaságról írtam, azt is ismerte mindenki, a *Kortársban* jelent meg, én nem is gondoltam, hogy azt bárki is olvasta.

De nem is ez a lényeges, hanem az 1978-ban megalakult zenekar repertoárja. Miután már tudtam, hogy a Doors, a Rolling Stones meg Bob Dylan milyen szövegeket ír, úgy gondoltam, hogy ezeket lefordítom, mert számomra nagyon értékesek. Összeraktam hát egy jó kis repertoárt. *Szimpatia az ördöggel, Éjjéli csavargó, Jumping Jack Flash, Honky Tonk Women, Back Door Man* stb. Ezeket a számokat játszottuk. Baromi jó szövegük volt. Ráadásul, 1980-ban még kaptam ehhez egy kis segítséget Ginsbergtől, aki akkor járt itt, és ő mondta, hogy milyen szoros kapcsolatban van Bob Dylannal. Őt nagyon nagyra tartottam már akkor is. Akkorra – 1968-tól kezdve – megtanultam egy kicsit angolul, rengeteget fordítottam, olyanokat is, amiket nem is játszottam. Nagy inspirációt adtak a későbbi dalszövegíráshoz, hogy megismertem ezeket a dolgokat. Nem tudtam jól angolul, de nagyon sokat jelentett, hogy le tudtam fordítani őket, sejtettem az irányokat... A néger blues nyomán például. „Kis vörös kakas vagyok, hülye lennék egész nap kukorékolni. Inkább a tyúkokat izgatom a baromfiudvarban...” Nekem ez reveláció volt. Az *Othello bluesban* a „rajtakaplak asszony, megkapod ami jár”-ban ez már benne van... És az *Othello*-ban a fekete ember meg a fehér asszony... És így belekerült egy kicsit Shakespeare is. Szóval így alakultak a dolgok.

Annyira nem gondoltam komolyan a saját zenekaromat, tényleg hobbizenekar volt, hogy először nem is akartam saját számokat, pedig már többet írtam más zenekaroknak.

– Ezeket az átköltött dalokat viszont nagyon szeretted...

– Pontosan. Ezeket szerettem legjobban. És eleinte csak ezeket játszottam. Volt egy pár, amit nem sikerült úgy megzenésíteni vagy nekem nem állt jól, ezek a próbán kiderültek. Óriási negyven számból álló törzsanyag, ebből válogattunk esténként. Később született külön Rolling Stones, külön Doors műsor is.

– A közönség hogy fogadta? Ezeknek a zenekaroknak a számaikat nem nagyon játszotta senki nálunk.

– Elképesztően jól. A *Szimpatia*... vagy az *Éjjéli csavargó* ismert számok lettek.

Sok Hendrixet is játszottunk, különösen, amikor Tátrai beszállt – de a szövegeket nem ismerték. Lehengerlő szövegek voltak, abszolút üzenetértékűnek tartottam mindet. Jól fogadták, mert még nem tudták, hogy ennek a zenének ilyen tartalma van, és hogy esetleg ilyen előadás jár hozzá.

11

– *Mi volt az, ami átbillentette az egészet afelé, hogy elkezdjete saját számokat is írni? Hogyan dolgoztatok? Nyilván az átköltött számoknál evidens volt, hogy te csináltál egy fordítást, a zene meg adva volt, és mivel vérprofi zenészekkel dolgoztál, pillanatok alatt leszedték, majd átformálták a saját hangotokra.*

– Annyira bejött a dolog, hogy elkezdtem tágítani a kört, és úgy gondoltam, hogy a legfontosabb számokat, a számomra öt legfontosabb Rolling Stones számot már megcsináltuk, mondjuk, a legfontosabb öt Doorsot is. Egy este megírtam otthon egy szöveget, az *Othello bluest* és odaadtam Pókának, aki a Doors együttes *Roadhouse Blues* című számának zenéjét egy az egyben rátette. Nagyon pipa lettem, azt mondtam, hogy ezt nem szabad csinálni.

Tulajdonképpen így indult az egész, hogy megírtam az első saját szövegeket, a *Rolling Stones bluest* például, egy őrült rajongó himnuszát és hálaimáját. Póka meg elkezdte írni hozzá a zenéket, megmutatta, és átbeszéltük a zenei formát, hogy szüksége van-e még sorokra vagy rövidítsük-e, hosszabbítsuk-e a sorokat, mi legyen a szótagszámmal, milyenek legyenek a rímek. A HBB-ben mindig megírtam előre a szöveget. Szemben mondjuk a P. Mobillal, a Kexszel vagy az Olympiával, ahol meglévő zenére kellett írnom. De Póka Egon valamire ért ráérezett erre a módszerre, és megcsináltuk a *Rolling Stones bluest*, aminek elképesztő sikere lett. Csináltuk tovább, a *Gazembert*, a *Moszkva tér bluest*, a *Közép-európai hobo blues II.*-t és beindult a dolog. Voltak teljesen spontán ötletek. Szépen lassan összefolyt a blues, a rockzene a hagyomány, a költészet és a mi dalaink.

Később szerettem volna, hogy a HBB első nagylemezén a Kex együttes iránti tisztelgésből följátsszuk az *Elszállt egy hajó a szélben* című dalt. A koncerteken úgy játszottuk, hogy a végén a „mondd meg kivagyok, mondd meg, mi vagyok én”-ből jött volna ki a *Ki vagyok én* című számunk. Utána pedig néha Francois Villon *Apró képek balladája* következett.

Még 1968 körül megjelent az *Üvöltés* antológia, akkor adták ki először, abban benne volt Orbán Ottó fordításában a *Leples bitang*. És azt is hozzáillesztettem.

Megírtuk a *3.20-as bluest*, az *Othellót*, a *Gazembert*, a *Rolling Stonest bluest* és a *Viharban születtemet*, mindegyiket elképesztően fogadták! Pedig nem volt lemez. Ifjúsági parkokban játszottunk, először a MOM-ban,

az Ikarusban, majd az FMH-ban, volt klubunk. Hétköznap oda jártunk gyakorolni. Később még megtanultunk néhány Creamet, a *Rossz csillag szállt rám* meg *A világ tetején ülve*. A Creamnek ezek a néger bluesokból átvett átdolgozásai baromi jók. Jimi Hendrixet is játszottunk, a *Vörös a házat*, Bob
12 Dylant, és közben írtuk a saját számainkat is. És mivel nem arra törekedtünk, hogy lemezünk legyen, így ezek nyugodtan keveredhettek. Aztán bejött József Attila *A Hetedik* című verse.

Sokszor nem volt lehetőségem, hogy bemondjam a dalok címeit, mert fontosabbnak tartottam az összekötő szövegekben rejlő lehetőségeket annál, hogy csak címeket közöljek. Röhögtettem inkább a közönséget meg a zenekart. Ezért az emberek sokáig nem tudták, hogy a *Leples bitangot* ki írta, hiszen lemezen nem jelent meg.

1969 és 1973 között, amikor nekem még csak bohóc-együttesem volt, a Szabó Ervin Könyvtárban dolgoztam. Miután megalapítottam a zenekart vissza-visszajártam a Szabó Ervinbe, talákoztam egy csomó könyvtáros ismerőssel, akik az édesanyámat szídták, mert a gyerekek bementek a könyvtárba és a *Leples bitangot* meg a *Hetediket* keresték. Először borzasztóan tettszett a könyvtárosoknak, hogy Hobo miatt a gyerekek irodalmi érdeklődése fellendült, majd másnap dühöngtek, mikor észrevették, hogy ellopkodták a köteteket.

Emellett hihetetlenül mulatságos volt, ahogy rám ragasztották, igazi népművelő vagyok, a költészetet beviszem a rockzenébe. Egy nagy nyavalyát! Azért mondtam el a verseket, mert nekem volt fontos. Sosem akartam senkit sem tanítani! De újsághírként jól jött, hogy mégsem egy őrült vadállat, mert az is elterjedt, hogy vért iszom. A paradicsomlét vérnek nézték. (*Folyt. köv. a 90. oldalon*)